

R E S T I T U T I O.

334

2. Eadem certiorum efficiendo, posse liberrime omnino, ipsam de Monasterio discedere, in quod ipsa, eo cogente, tunc conpegit; modo, si vota Religionis invita emiserit, ipsi per tempus etiamnum licet. Votis suis refragari, & ipsa velit illud repugnare, quin etiam eidem locum atque copiam faciendo, tum Superiori legitimo, tum Episcopo causarum proponendarum, cur nullius roboris sit, quam emisit, Religio proficit.

3. Conditionem illi ferendo, ejusdem apud le recipienda, atque plurima cum benignitate, tum charitate excipiendo.

4. De proprio suo sibi refundendo quidquid Monasterio concessum, seu persolatum fuit, sive suscepimus causa Novitiarum habitus, sive foliemis votorum nupcianis gratia, salvo eo, quod, quidquid, impendendum ab eo fuerit in ipsius vicuum, sicut etiam vita necessaria, si apud illum convixisset, veniat inde deducendum (4).

C A S U S C C X I I .

(a) Merito sum. Christ. rom. Part. 2. q. 17. Concl. 2.

LACTANTIUS Mercator 1000. libras. Josepho etiam Mercatori mutuas creditit anno 1680. a quo Chirographi cautionem ea de recipit recognitam atque comprobata coram Notario, cu dies numeris arithmeticis apponatur. Lactantius cum neglexisset praeferre summam argere solutionem ad diem aliquem, quo Josephus obiit, & timeret, ne Jacobus filius unicunq; defunctus & castris reducitur ab aliis mensibus, in quibus sub signis Regis duodecim aut quindecim stipendiis meruerat, & cui penitus ignotum erat, qua ratione leté haberent res familiares lui Patris, cuius tamen iam adverterat hæreditatem, ipsius debito 1000. libr. eum defrauderet, vindicato sibi iure præscriptionis, in locum ictorum numerorum arithmeticorum 1680. istos alios sufficit 1689. posteriore numero arithmetico o in numeris 9. immutato; atque ex adhibita illa fraude Jacobo eripuit omnem locum afferendis sibi præscriptionis privilegii, eundemque obligavit ad prædictam pecuniam summanam sibi respondendam. Quia de re queatur, utrum in toro interiori non teneatur ad afferendam Jacobo aliquam restituitionem?

R E S P O N S .

Habet hoc constantissima veritatis rationem, quod nunquam abique peccato posse supponit, ita si quodcumque aliud instrumentum nec confici, nec supponi, ut tertius 99. doctrina articulorum sacre Facultatis. Theologorum Parisiensis, hoc modo: Qui schedulam, aut aliud quodcumque instrumentum amiserit, cuius defensio lite foret evincenda, sicut conficeret, aut supponere non potest oblique peccato. Est igitur extra omnem tergiversationem poctum ex illa, quam admisit, falsitate, Lactantium gravissime procul peccavisse, immurando nimirum verum diem, qui Josephi Schedula fuerit appositus, & Jacobum Josephi filium, igitur bona fide gaudendum, neque rerum Patris habentem notitiam, potuisse sine peccato sibi jus afferere præscriptionis, quo se se subdiceret ab obligatione prædictarum mille librarum perolvandorum. Nihilominus censemus, non obligari Lactantium ad eadem ei restituendas; Ratio est, quod prædicta summa iure naturali ei debetur; nec falsus ille dies, quem aferret, veritatem ipsius instrumenti nec imminebit, nec annihilarerit; sed tantummodo posset ipsi Jacobo, qua maxime fuerit juvatus, omne præscriptionis intercludere persugum.

C A S U S C C X I I I .

EUPHRASIUS Notarius Creditor Barnabæ recepta ex una solutione summa 2000. librarum deducenda de ampliori summa 6000. librarum, quam ei mutuam trasiderat, scripta ea de re Chirographi cautione, cui prima dies Januarii 1660. numeris arithmeticis acribat; urgenda solutiō 4000. librarum residuarum ad primam uisque

R E S T I T U T I O .

335

(a) Inno. debent (a). Evidem non differtendum est, quantum ad ipsam rei veritatem, ius omnino causas 14. de testam. in c. Cum Euphrasi subvenire; sed non ideo solitus ab omnibus, qui refertur in sexto (g); in qua post (g) Bonifac. VIII. in d. Statu. dictus. 8. de ni restitutions obligatione centendus est: neque enim, quidquid sibi vindicet aequitatis, causas illi defendentibus iniquis succurrentum est: atque in eo potissimum condemnamus Euphrasius; siquidem, quam ipem adscriperat, fallam diem, veram esse pro aere & focis affereret. Praeteraque addimus, quin etiam ipsius Euphrasii obligatione ad praestandum atque refundendum Barnabæ, quidquid impensum constituit in defendenda vindicandam, quam in iudicio interendarat fallax chirographi cautionis accusationem.

Cui etiam rei confituerunt leges Civiles, ut colliguntur ex Canone, qui citat legem Codicis Justiniani, titulo de testibus (b) illis verbis: Venit (b) Citat. cas. turis autem ad iudicium per accusatorem, vel ab Si testes. S. Li. III. per quos fuerint postulati, sumus competentes Cod. 1. 4.

C A S U S C C X I V .

POTHINUS sex libras recepit pro eo, quod aliqua de re vocatus in iudicium ab ipsoem Judice, dixisset testimonium. Num tenetur, quod recipit restituere?

R E S P O N S .

Potest proposita questione in duos, eosque diversos sensus accipi. In priorem quidem, nimurum quod Potinus pro testimoniis jam dicto vel dicendo predicta summa fuerit donatus. In posteriori vero, nimurum quod eadem pecunia summa per modum justæ compensationis impensum quas facere coactus est, atque ex sententia Judicis ei fuerit adjudicata.

Si Potinus sex libras receperit ab alterutra parte, aut ab alia quacunque persona, tamquam premium testimoniū quod dixit; certissimum est eum ex firmitate conscientia teneri ad easdem restituere; siquidem peccaverit contra iustitiam; cum non portori iure licet tali aliquam sibi pecunia summa tamquam premium sui testimoniorum futurum esse haud dubius, ut casu eodem intertere.

Contendunt et contrario alii, eo ipso quo quis rem aliquam injuriose accepit, vel ex ipsa injuria acceptione fieri eundem obligationis restitutions obnoxium; licet alunde constaret, etiam si non fuerit futurus, futurum fuisse, ut in manibus proprietatis, perinde ac in manibus suis perire.

Priorem sententiam Covarruvias amplectitur, quæ etiam defensores habet Decium, Iatōnem & quondam alias quos citat: & post expostam alteram opinionem, sic habet (7): Ego tamen contrariam opinionem veriorem esse opinor in animo iurato: quippe qui videtur ratione naturali fuisse, nec iusta nec vera vendenda sunt, in qua & falsa venduntur, multo sceleratus utique pecunia summa, quia scelerato etiam, quamvis a volevis. Item in can. Non litter. 71. Eaque de causa Lex Julia, quæ refertur in Decreto Gratiani, quod recognitum fuit, entendatum, typis mandatum ad publicarum iustitiam Gregorii XIII. anno 1580. (e) prohibet, ne quis admittatur ad testificandum; qui vel ob obnoxium dicendum, vel non dicendum; pecuniam accepisse iudicatur vel corvolus erit. Affer autem Covarruvias Relectio istam, quia ad iustitiam pertinet, quod verum testimonium dicat, quores a de reg. iuris in rebus fuerit; idque dicere omnino. num. 2.

(c) In can. S. Ang. Ep. 153, alias 54 ad Mace. Non litter. 71. Et apud eum Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (d) Covarruvias Relectio istam, quia ad iustitiam pertinet, quod verum testimonium dicat, quores a de reg. iuris in rebus fuerit; idque dicere omnino. num. 2. (e) In can. 10. art. 1. Et apud eum Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (f) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (g) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (h) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (i) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (j) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (k) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (l) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (m) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (n) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (o) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (p) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (q) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (r) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (s) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (t) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (u) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (v) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (w) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (x) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (y) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (z) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (aa) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (bb) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (cc) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (dd) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (ee) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (ff) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (gg) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (hh) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (ii) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (jj) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (kk) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (ll) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (mm) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (nn) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (oo) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (pp) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (qq) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (rr) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (ss) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (tt) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (uu) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (vv) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (ww) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (xx) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (yy) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (zz) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (aa) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (bb) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (cc) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (dd) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (ee) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (ff) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (gg) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (hh) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (ii) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (jj) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (kk) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (ll) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (mm) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (nn) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (oo) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (pp) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (qq) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (rr) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (ss) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (tt) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (uu) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (vv) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (ww) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (xx) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (yy) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (zz) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (aa) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (bb) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (cc) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (dd) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (ee) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (ff) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (gg) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (hh) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (ii) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (jj) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (kk) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (ll) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (mm) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (nn) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (oo) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (pp) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (qq) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (rr) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (ss) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (tt) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (uu) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (vv) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (ww) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (xx) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (yy) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (zz) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (aa) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (bb) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (cc) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (dd) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (ee) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (ff) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (gg) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (hh) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (ii) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (jj) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (kk) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (ll) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (mm) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (nn) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (oo) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (pp) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (qq) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (rr) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (ss) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (tt) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (uu) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (vv) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (ww) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (xx) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (yy) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (zz) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (aa) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (bb) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (cc) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (dd) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (ee) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (ff) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (gg) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (hh) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (ii) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (jj) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (kk) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (ll) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (mm) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (nn) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (oo) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (pp) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (qq) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (rr) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (ss) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (tt) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (uu) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (vv) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (ww) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (xx) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (yy) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (zz) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (aa) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (bb) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (cc) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (dd) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (ee) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (ff) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (gg) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (hh) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (ii) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (jj) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (kk) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (ll) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (mm) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (nn) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (oo) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (pp) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (qq) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (rr) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (ss) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (tt) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (uu) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (vv) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (ww) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (xx) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (yy) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (zz) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (aa) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (bb) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (cc) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (dd) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (ee) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (ff) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (gg) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (hh) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (ii) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (jj) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (kk) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (ll) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (mm) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (nn) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (oo) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (pp) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (qq) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (rr) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (ss) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (tt) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (uu) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (vv) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (ww) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (xx) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (yy) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (zz) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (aa) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (bb) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (cc) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (dd) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (ee) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (ff) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (gg) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (hh) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (ii) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (jj) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (kk) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (ll) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (mm) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (nn) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (oo) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (pp) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (qq) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (rr) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (ss) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (tt) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (uu) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (vv) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (ww) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (xx) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (yy) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (zz) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (aa) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (bb) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (cc) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (dd) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (ee) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (ff) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (gg) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (hh) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (ii) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (jj) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (kk) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (ll) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (mm) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (nn) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (oo) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (pp) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (qq) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (rr) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (ss) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (tt) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (uu) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (vv) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (ww) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (xx) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (yy) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (zz) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (aa) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (bb) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (cc) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (dd) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (ee) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (ff) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (gg) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (hh) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (ii) Covarruvias in Reg. Petitionem part. 8. c. n. 1. (jj) Cov

Nihilominus potiorem habendam esse ducimus
sententiam Celeberrimi Corvarri & Hispanis
Ec scopi, opinione ipsius Alciati. Enq. bus potissimum
verbi p̄simet suam proponit decisionem: Nec
mibi placet cautela, qua usum fuisse viduum quam
dam res nr̄ Andreas Alciatus, s̄a quippe vidua,
cum plures liberos haberet, quorum unu s̄ esset ad ulte-
riore conceptionis: eis accorritis ad mortem veniens, dixit:
Fili mei, unus vobis remansit eis ex adulterio: & ideo
bona Mariti res deinceps indebita; ego vero prinsquam
ex hac vita migrem, ne moriar in hoc peccato, eum
vobis nuncupare intendo, nisi cor invicem ramificeritis
omne ius, quod habeat alter adversus alterum. Tunc
fili, cum quiibet de se ipso dubitaret, mutuo se ipso
ab eo onere absolvetur, & liberatur, jusque invicem
sibi remiserunt. Nam lice: eiusdem cause & memori-
et Joannes Major a) ramen per eam minime tolluntur
damnari illatum ex adulterio, nec per liberatio suffici-
ens. E m̄ verborum omnium subdit Eruditus Episcopus
his verbis: Siquidem mutua hec absolution spontanea
non est, sed ex alia: et si eis immixtum, qui legitimus est,
nulius ex ea commutum habet, sed damnum patitur;
nec id remissemur, si ceteroferet: alterum fratrem adul-
terio concepimus: ita coaditus meus, ne forsan ip-
se, a matre spurius manifesfarere, eidem liberationi
sufficiat, ut si eis, s̄a Cicerone, a. 1. b. 1.

(a) Jo. Ma.
in 4 dist.
q. 17.

(b) covarr.
x relict.
Peccatum
x g Jux., i
part. I.

(c) Gloss. in
Super eo 4.
Renunciatio
l. 1. tit. 9.
Men.
(d) Alex. l.
in e Abbas
de i's, que
metusive eas
funt l. tit. 4.
(e) Gloss. ib.
Coafus.
Gloss. ibid.
Per metum
(f) Alex. l.
can. Si qui
quid. 1.15.q

CASUS CCXIX.

CASUS CCXIX.
Desiderius cum constitueretur irregularis ex deo occulto, ab ordinario collatore obtinuit, sibi provideri de cura S. Godardi, de quo per binos annos conceperit redditus, atque pensiones, licet nullam in eadem servaverit resilientiam, neque vel etiam, per totum illud spatium temporis, breviarium recitaverat. Oblitus deinde summo Pontifici suam supplicationem, in qua fateri atque expone- erubuit tum sua regularitate defectum, tum recitationis. Breviarium prætermisso; ibidem enum- ciatum tantummodo irregularitate, qua libagatur, ac postulans, se in integrum restitu, sibique simili indulgeri fructum condonationem. Quod

ultra concessit summus Pontifex.
Num, quantum ad conscientiam, tutus est atque securus?

R E S P O N S.

Liquet vel ex ipso solo propositæ quæstionis
textu, a præfato Desiderio recta conscientia percipi
non potuisse redditus de cura S. Godarti; atque
ita tribus illis dicens: *Difficile est*—

Prima quidem: quod constitueretur irregularis ex delicto, priusquam de eadem ei provideretur.

Secunda, quoniam in predicta cura non habuit residentiam, ibidem officiis, que Parochum decent, functurus ea ratione, que ei incumbebat, & sub pena integræ fructuum restitutionis.

Tertia: quia prætermis Breviarii recitationem, ad quam, sub eadem pena restitutionis, obligabatur. Atqui nonnisi primam causam exposuit in sua supplicatione, cæteras vero duas proorsus recituit, quæ tamen majoris culpæ reatum importa-

Pontifici innotuerint, adeoque in easdem nullatenus potuerit intendere.

Istud igitur Desiderio potest ad summum contendi, nimirum quod vi re scripti, quod obtinuit, accepit fieri novus praediti Beneficii legitimus titularis, & ejusdem fructus facere suos pro tempore futuro ab ipsa die numerando, qua ei a summo Pontifice praefata gratia inducta est; at quantum ad fructus jam ab eo nullo jure perceptos, non posuit, nisi novo alio legitimo re scripto precedente, sibi vindicare.

C A S U S C C X X I .

Alferius Diaconus annum *ætatis suæ* vigesimum-tertium agens cum sex mensibus, eum de Beneficio. Curia ei provisum fuisset, non curavit, ad sacerdotiorum fæse intra annum promoveri, & prædicto Beneficio perrexit gaudente, illiusque redditibus ex fructibus per aliud integrum biennium potiri; quo tempore elapsio illud idem in Curia Romana resignavit in favorem Renati sui fratris Sacerdotis, & Parochi de alia quadam Parœcia tenuiori admotum redditus. Quia de re habetur quæstio: 1. Utrum Alferius prædicant resignationem potuerit in favorem sui fratris validè confidere: atque utrum post elapsos prædictos tres annos de memorato Beneficio Canonice fuerit Renato provisum? 2. An ei non incumbat ex debito conscientiæ, quos de præfata Cura percepit, integros fructus restituere?

S U S CCXX.

ANATOLIUS, qui furtive surripuit 500. libras
Abbatis Commandatario de S. Paulino &
arem pecunia summam Gordiano Patri famili-
trunque praeditam summam vult & potest re-
tineat; at in dubio est, num idem ipsi debet
tam exhibere restitutum. Ratio est, quia tamen
utique ab annis plurimis incumbit in exha-
endas res suas lautissimis epulis, venatione, lu-
cone, atque omni Luxuriarum omnium genera-
tum etiam idem ipsi mutuam undequaque pecu-
niam sibi conqueritur, ut habeant, unde possit
impensis profus insipientes, profusore que
solutiones pro more coniuto abiit, absque eo que
assilgeat, futuram ut, quam eis animo ha-
bet restituere, collocent utiliori ratione pecuniam
quid in ita re circumstantia euna agere potius
num opus est?

RESPONS.

Quemadmodum non expedire ei restituere gladium, qui presumit eodem usurp, ad occidendum aliquem, aut alicui vulnus infingendum; eodem modo videtur, determinandum esse quantum dicit propositum casum. Siquid enim Anatolius restituendo 300. libras praedicto Commandatario Abbatii, ratione eidem offert, istam summam pendendi in nefarios abutus; eadem debet posse Ecclesie restituere, vel erogare Pauperibus, utpote Beneficiariis Ecclesiasticis redditum sit plenmodo dispensator, & eodem Ecclesiastico restitus soleant SS. PP. appellatione patrimonii Pauperum designare: Si Prælatus est dilapidator rerum Ecclesie, inquit Cajeranus (b), & experientia est, dilapidavit etiam hec: non ei, sed illi Ecclesiæ, que est vera Domina, restituto in foro conscientiæ fieri posth, & debet.

Cui tentativa, quam propriam suam facie, Narratur (c) addit: Convertendo resiliendas reis in utilitatem illius Ecclesiæ, habito, si fieri commode est; (d) se ferunt etiam omnis iustitia modus), confessio superioris. Quod idem (d) docet Merbergius. Idem quoniam defensionem ob circumspectio-

ternum, collatione de Particulis Ecclesiæ, bis, Glos. ad cit. qui non attigerit 25. annum de cetero facienda, viribus omnino carere. Quæ precedentia duo Decreta Concilium Tridentinum (X) autoritate sua firmat atque comprobata; præcipitque, ut collatio fessi t. c. j. d. refor. tez.

Quod pertinet ad alterum quæsumus, censemus:

^{1.} Alijferum obligari ad fructus, quos de Beneficio per duos annos posteriores recepit, omnino restituendos, quippe ejusdem non extiterit legitimus Possessor: ^{2.} Quin etiam ad eos restituendos, quos per primum annum percepit, si de eis

gauestris in Caetanum (e). Navarri vestigis int-
erit, erine tunc res ea cui restituenda? Respon-
sendum est, restitucionem ex casu posse, immo debere
ex usori illius. Atque rationem istam memor-
ari Hilpanus. Autem proponit, quia deficere viri
prudentia circa rem Domesicam, pertinet ad uxo-
rem bonis communibus disponere. Adhibita ta-
men sequentia exceptione: si tamen id stat, ut quadam
se posset, cavarat omnia per turbatio regiminis
Pontis Tom. III.

*U) Bonif. VIII.
in c. Commiss.
35. de elect. in
6.*

R E S T I T U T I O .

340

lem recuperis Ecclesiam, ut fructus ex ea per annum percipias, insam polimodum dimisurus, (nisi, voluntate mutata, promotus fueris), teneberis ad restituendum fructuum corudem, cum eos recuperis fraudulereris.

Advertendum autem est, de industria a nobis addita fuisse isthac verba: Si Alferius neglexerit ad Presbyteratus gradum intra annum ascendere, cum evadere proprio sui Beneficio, IPSO JURE, spoliatum: Constat namque, si nequivisset ex aliquo legitimo impedimento promoveri ad facerdotium (a), patavex ex aliquo morbo, qui tempore Ordinationis eum corripueret, vel ex absentiâ Episcopi; futurum profecto ut Beneficio suo non caderet; ut declarat laudatus Papa in allegata jamjam Constitutione, cuius in ipsissima verba fuit: Anno autem in iuvenia, (qua tempore illo incepit, qui ipsius regimur communissimâ extitit, & professionem ejus pacificam, habuisti; vel per te fecisti, quoniam habebes candem,) tibi non currit, si promoveri juto impedimento dentus, infra tempus huiusmodi nequivis.

Quæ rationum momenta non indigent roborari suffragio Canonistarum; qui omnes uno ore, quam proponimus ibidem, doctrinam passim laudent atque predicant, ipso Navarro testante (b). Ille tamen juvatur iterum aliud amittere, quod profert Felius, qui ait, eum qui in eo, quo Alferius, casu constitutitur, hoc est, qui absque nullo titulo per biennium, aliquo Beneficio gavilis est, possit cum eo comparari, qui ad ejusmodi Beneficiis obrepist. Porro qui per vim occupavit aliquod Beneficium, fructus ejusdem Beneficii nunquam potest nos efficere: ergo tenetur omnino Alferius, ad restituendum fructus, quos recepit, eadem proris ratione, quia obligaretur, ad eandem restitutionem, qui contra Leges Beneficium aliquod adeptus fuisset.

C A S U S C C X X I I L

EMERICUS cum receperisset præstationem decem millium librarum ðæc diebus ante quam nummi de pretio suo decederent, & adverteret, inde sibi plurimam sibi pecunia diminutionem imminere: prædictam sumnum convertit apud quedam Negotiatorum argentario in Chartaceas Schedas a tribunis æarioribus solvendas. Justinus vero, qui quantum conjicebat, de pecunia quadam ingenti solvenda, quam debet, urgebatur, conditionem illi rulit, prædictarum Chartacearum schedarum juxta eum, qui idem intrinsecus affixus erat, valorem accipiebatur, ac de his certi cuiusdam scionoris ei assiderent pensionis annua scollarum: quanquam tunc temporis jam ejusmodi Schedas Chartaceas sic inciperetur subdisidere, ut earundem pars usque tertia amitteretur. Emericus nesciens, qua potissimum ratione collocare posset suas Chartaceas Schedas abique nobilibus illarum detrimento, conditionem sibi factam a Justino ultro acceptavit, & contraxisco scionoris coram Notariis confectus est, cuius pensionem Emericus per biennium integrum perceperit. Justinus, infelis alieni æar expedient, prædictas Chartaceas Schedas impedit: sed postmodum omnی afflervatione affravimavt Emerico, sibi dñnum emeritis ad tertiam usque earundem partem; eusque rogavit, ut vellet ei justam ea de re affere compensationem. 1. Emerici obligatur, ad fidem ipsius Justini dñs habendam? 2. Eane incumbit, quata ab eo petit, justam affere danni compensationem, 500. libras, quæ in ipsius scionoris contractu enunciantur, ad earundem usque partem tertiam penitus recedendo? 3. Debetne, eandem ob causam acceptam ei referre tertiam partem 1000. librarum, quas pro pensionibus duorum prædictorum annorum ei attulit?

R E S P O N S .

dunt, ejusmodi lucrum habere scionoris non legiti-
tim rationem: neque potest iri inficias, quin isto-
rum posteriorum opino, quantum ad conscientiam, tuor sit siquidem iustitia, quin etiam ipsi
naturali juri prioris adverteretur, aliquem, cum
injuria proximi, atque ex alieno damno, fieri lo-
cupletorem: Jure naturæ æquum est, inquit regula
injuria fieri locupletorem (c). Cuius juri Canonicum (c) Reg. 105.
totum ea de re confessit: ut colligitur ex sequenti ff. de diversis
Regula, quæ aucthorum habet Bonifacium VIII. la-
titudine (d). Quo potest.

(d) Reg. 43. de
reg. Juris in 4.

Relpondemus posteriori isti sententiae plurimum adhærentes: 1. Si Emericus dederit argentario Negotiatori predictam 1000. librarum pecuniam pro una, vel plurimis Chartaceis Schedas continentibus candem summam, & juxta affixum isdem valorem intrinsecum acceptis; ab eo potuisse, (siquidem nihil inde ad eum lucri redierit) eadem scionori dari Justino, constituta 500. librarum annua pen-
sione: quod scionus Edicta contentancem est quantum ad uleras, que constitutuntur in possessionibus privatorum: atque si Justinus deinde jacturam aliquam de predictis Chartaceis Schedas ex earundem uia paucus fuerit: non impudandum est illi culpe Emerici, cui prouide nulla obligatio inducitur, quidquid ea de re Justino præstan-
de compensationis.

2. Verum, si Emericus ab argentario Negotiatori receperit, verbi gratia 1500. libras in Chartaceis Schedas, subeo nempe prætexte, quod tunc temporis dñnum de idem emerget ad tertiam usque earundem partem: æquum non esse, ei accedere lucrum tertiae sibi partis in dñnum Justini, qui eandem tertiam earum partem amisit: modo de jactura conterit, aut etiam Emericus ex legitimi rationibus perlausum habeat, ab eo dñnum illud acceptum fuisse. In eo igitur casu tenetur, ad reparandum dñnum, quod Justinus paup. est, & de quo querimoniam habet, five de constituto sciono 500. librarum refecando tertiam partem, perinde ac de 1000. libris, quas pro pensionibus duorum annorum perceperit: five quamcumque ei retundendo aliam ejusdem dñni compen-
sationem.

3. Si Justinus nequierit Emerico, quam supponit sensisse de tercia parte valoris intrinseci predictarum Schedarum, jacturam facere perspectam atque exploratam, Emericū non obligari summo jure servare, ad fidem ipsius dñs habendam: nisi ipse ex gravissimis aliunde rationum momentis convincatur, Justinum in eo nihil loqui, quod a veritate sit alienum.

4. Tandem, si Emericus receperit 1500. libras in Chartaceis Schedas pro decem millibus librarum pecunia præsentem, quam Argentario Negotiatori repedit, & eadem Schedas abique dñno collocauerit, & nihil ei obligationis importetur quantum ad Justinum, tenet tamen eum ad restituendum tertia predicta partis erga eum, quidamnum istud receperit, si possit innoteferre; vel si ignoretur, ad predictam partem aut pauperibus erogandam, aut in alios pios usus conferendam.

R E S P O N S .

HILDEBALDUS filius familias rixatus cum Henrico, sic ei fuitem in caput impegit, ut necesse fuerit, calyariam ipsius a Chirurgo terebra perforari, & post octo, decemvices, prædicta vulnere decelerit. Quod infortunium ubi pervenit ad aures Framburgi Patris Hildebaldi, & eidem renunciatum fuisse, agente muliere vidua Henrici, comprehensionem ipsius filii jam a Juge decretam fuisse, atque contra eum fiduciaria sententia eidem duecentas libras fuisse adjudicatas: ipse suo filio fagam aperire, non comprehendatur, & penas luit homicidiū. Quia de re prædicta vidua jubet, ipsummet Framburgum apud Judices venire, & contendit, eum condemnandum esse, ad predictas 200. libras non tantummodo solvendas, sed etiam ad retundendas tum ipsius operæ Chirurgi mercedem, tum fune-

(a) Glos. lib.

(b) Navar. l. t.
Conf. c. 12. n. 9.
§. 10.

Alius placet alia de ea re sententia: & conten-

R E S T I T U T I O .

341

functarias impensas, Framburgus patetne repellere actionem in semetipsum intentam in judicio, ut se le subducat ab obligatione solvendi, quæ proveniunt ex delicto sui filii, impensas: atque si contingat, eum a Juge litis istius, quam ei vidua præfata intulit, condemnari, ad easdem compensations, atque interesse, quæ postulata sunt ab eadem vidua, & ad subiungandam penam capitalem, quæ venit ipsi homicidio, quod fecit.

(c) I. Crim.
l. 4. ff. de penis
l. 4. zit. 19.

R E S P O N S .

Jure tam naturali, quam Divino interdicitur, ne recidat in Patrem culpa filii. Ita docet Scriptura sacra (a), quæ sic habet: Animæ que pecaverint, ipsæ morietur: Filius non portabit iniurias patris: neque Pater iniquitatem filii: Justitia justi super eum erit, & impietas impi erit super eum.

Atque eo potissimum principiū fundamento ful-
tus Alexander III. (b) declarat, Patrem ad nullam pecuniarum multam obligari, proper ho-
mocidium factum ab ipsius impubere filio, quæcumque obtineat contraria confundet. Unde fe-
citur fortior, eum minus etiam teneri ad ejusmodi multam, si factum fuerit homicidium ab ipsius filio, qui fit etate proiectus. Eaque etiam de causa prohibent Romanæ Leges, ne puniatur filius ab delictum Patris, ac confundatur, ut qui culpe conscius est, solus penam ferat, quam ex nefario suos actu sibi paravit: Namque unquisque ex suo admisso sorti subiicitur, nec ali-

(d) Ques. II.
l. 4. ff. 11.
l. 4. ff. 14.

etiam de causa prohibent Romanæ Leges, ne puniatur filius ab delictum Patris, ac confundatur, ut qui culpe conscius est, solus penam ferat, quam ex nefario suos actu sibi paravit: Namque unquisque ex suo admisso sorti subiicitur, nec ali-

E m plo. A d u l t e r i u m . C A S U S .

C A M I L L U S .
A d v o c a t u s . C A S U S .
S A L L U S T I U S .
L E N T U L U S .
P O M P O N I U S .

D u x . C o n t r a x u s . C o m p e n s a t i o .

D o n a t o . C A S U S .
M A G D A L E N A .
A N T O N I N U S .
A G O A R D U S .
B U D O X I A .
O M E R U S .

B e l l u m .

M A N I L I U S .
T H U C Y D I D E S .
E D M U N D U S .
L I T I G I U M .
C A S I M I R U S .

I n t e r e s s e . P o s s e s s i o . C A S U S u l t i m u s .

C o m m a d a t u m m u t u s .
C o m m a d a t u m a d u s u m . C A S U S M A R T I A L I S , & f o l i o n t i s .

S o c i e t a t e s .

A R I S T A R C U S .
S A L V I N U S .
C A S S A N D R A .
A V I R C I U S .
S Y M M A C U S .
E L P I D I U S .

V e n d i t i o . U f a r a .

P o r t a s T o m . I I I .